

Fotografija, objavljena v 5. letošnji številki PV: Na njej ni dr. Klement Jug, ampak Mirko Kajzelj

ga je prof. Janko Ravnik ob snemanju prvega celovečernega filma »V kraljestvu Zlatoroga«. Dolina v ozadju je res Planica. Slika ni iz leta 1924 (»malo pred Jugovo smrtjo«), temveč iz leta 1930 ali 1931 (ali morda celo 1929), z začetka snemanja, še preden se je Kajzelj v Zadnjem Prisojniku ponesrečil in sem ga potem jaz nadomestil. Prvi prizori filma (na ljubljanskem Gradu) so še s Kajzeljem.

Spodrsrljaj bi bilo treba v prihodnji številki nujno popraviti.«

Le nekaj dni pozneje smo dobili še eno pismo s podobno vsebino, ki ga je pisal Jože Trpin iz Ljubljane. Takole piše:

»Oprostite, da dajem svojo pripombo k sliki, na kateri naj bi bil v majski številki Planinskega vestnika predstavljen dr. Klement Jug.

Po mojem mnenju na sliki ni dr. Jug, ampak dr. Mirko Kajzelj. Njega sem kot bivši skalaš dobro poznal, dr. Juga pa seveda ne. Mislim pa, da bi Vam dal dobro informacijo k tej sliki inž. Drogenik (živi menda v Mariboru), ki je bil Kajzeljev soplezalec in prijatelj.«

Seveda smo najprej vprašali za podrobnosti o tej fotografiji najditelja Ivana Jenka. Sprva je bil presenečen nad ugotovitvami Mihe Potočnika in Jožeta Trpina, vendar je tedaj dejal, da je na sliki zanesljivo upodobljen dr. Klement Jug. Objubil pa nam je, da bo našel izvirnik slike (v uredništvo Planinskega vestnika je prinesel prefotografirano sliko), na hrbtni strani katere naj bi menda pisalo, da je to res Jugova fotografija. Hkrati nam je objubil v pisni obliki tako ali drugačno pojasnilo.

Mnogo pozneje je pustil v pisarni Planinske zveze Slovenije ustno sporočilo, da piše na hrbtni strani izvirnika te fotogra-

fije, da gre za sliko iz filma, v katerem naj bi mladi mož, ki leži v travi, igral dr. Klementa Juga. Obljubljenega Jenkovega pismenega pojasnila pa doslej nismo dobili.

Glede na to lahko smatramo, da je na objavljeni fotografiji v resnici upodobljen dr. Mirko Kajzelj.

Še preden se je razpletla ta fotografska drama, je začela nastajati nova. Dr. Tone Strojini, podpredsednik Planinske zveze Slovenije, je dobil od prof. dr. Stanka Peterina fotografijo, v kratkem spremnem pismu pa piše, da je na njej upodobljen Klement Jug, ki »je bil fotografiran, ko je bil na kratkem (vojaškem) dopustu; takrat je imel 19 let in nekaj mesecev«.

V pisemcu, ki nam ga je skupaj s fotografijo poslal dr. Strojini, piše, da »je na sliki Klement Jug z materjo in sestro. Sliko posredujem po ljubeznivem posredovanju prof. dr. Stanka Peterina, čigar mati je bila sestrična dr. Klementa Juga«.

Glede na vir, ki nam je posredoval to fotografijo, lahko smatramo, da gre v tem primeru v resnici za Klementa Juga, kakršen je bil kot 19-letni mladenič.

Marjan Rztresen

»NEKAM HLADNO JE ZA TA ČAS...«

De gustibus non... — so rekli stari Latinci. Komur je torej Jančarjeva drama Klementov padec všeč, naj jo le gre gledat, naj z užitek vabi znance in prijatelje, naj kot zasebnik dela zanjo vsakršno reklamo. Z vso pravico!

Celo ideološko zakulisje je na zasebni ravni docela sprejemljivo. Nekdo pač porabi Jugo kot osebno vodilo za organiza-

cijsko politične poglede, drugi se bolj navdušujejo nad danes čisto pozabljeno samovzgojo in si drzne izgovoriti malo-dane ilegalno besedo askeza.

Vsakdo ima (bojda) pravico do javne izpovedi svojega mnenja, ali vsaj tako naj bi bilo. Pluralizem mnenj je (menda) parola dneva.

Toda ko umetniška zadeva zapusti osebna in zasebna estetska in nazorska tla in se pretresa na zboru visokega in najvišjega organa PZS, postanejo ocene sumljive. Pokaže se nevarnost, da bodo iz osebnega doživetja porojena spoznanja zgrmela v ledeniško razpoko linijsko-aktivističnega pritiska s strani vodstva.

Tisti, ki jim nič človeškega ni tuje, razumejo, da je celo v vrstah najnaprednejše avantgarde toliko oportunitizma in karierizma, da raje podležejo argumentu moči kot moči argumenta. Zato sodim, da Tomaž Banovec (»Klementov padec in planinstvo«, Planinski vestnik 5, 1988) ni storil prav, ko je dopustil, da se ta stvar načne na GO PZS, kjer stališče vodilnih lahko hitro prevaga in prek udeležencev sestanka linijsko-propagandno vpliva na širšo planinsko javnost. Pregarja me vtis, da je to izrabljanje položaja. Neprijetno me spominja desetletja po vojni, ko so udeleženci docela neumetnostnih sestankov odločali o vrednosti umetniških del. (Moreč spomin: leto 1951, Strah in pogum.) Ali ni bila tudi na tem sestanku dana prilika, da dvignejo roko tudi tisti, ki se za umetnost niti ne zanimajo ali dela celo ne poznajo?

Tomaž Banovec se je v svojem spisu sicer taktno izognil kočljivim imenom, vendar pa dvomim, da so na zboru tudi enako taktno zaobšli ta ista imena (ali to isto ime). Ker nisem bil navzoč in se zanašam le na Tomažovo pisanje, imam resda bore malo opore za domišljavo domnevo, da sta na GO letela ogenj in žveplo tudi name, saj sem zgolj kapljica v morju planinske družčine, prej manjša kot večja od drugih. Četudi torej ni razloga, da bi Tomaža bral kot ugovor na moje besede v Književnih listih (»Klementov in Jančarjev padec«, Delo, 14. april 1988), sem vseeno prizadet zaradi postopka na tem zboru. Ni mi všeč, da se moja organizacija, ki jo pred vsemi drugimi telesnokulturnimi združbami odlikuje izjemna duhovnost, odpoveduje kulturni iztjanšanosti. Če so že mislili razpravljati o tej krhki zadevi, naj bi ji bili posvetili celo točko dnevnega reda, pripravili gradivo, zlasti pa povabili »strogega kritika«.

Jančarjevo dramo pa, kot poroča Tomaž, so obravnavali pod »razno«, bržkone spontano in nepripravljeni, a vseeno v veri, da je sestanek, »določen za delo in vodenje planinske organizacije«, pravi forum za obravnavo umetniškega dela, in to zgolj zato, ker jih je razhudil »hudi kritik«, očit-

no krivičen in hkrati skregan z zdravim planinskim okusom (kar Jančar in njegov režiser menda nista). Ne da bi bil kdo podal kvalificiran uvod v zadevno problematiko in ne da bi bil kdo posumil v kvalificiranost zbora, so se kar aktivistično zmenili, da bo nekdo napisal zadostilni članek. Bržkone nekoliko indoktrinantno vodena razprava je zelo poceni podelila priznanja za uradno ogorčenje nad odklonilnim odnosom do Jančarjeve drame.

Zgrožen sem, da so močni ljudje PZS izkoristili ta zbor za uveljavitev svojega umetnostnega (umetnostnega?) stališča. Vesel bom, če mi bo nekdo rekel, da se zelo motim in da ni bilo tako. Drugače bo imel Jančar prav: »Nekam hladno je za ta čas... in kar naprej delamo slovnične napake...« Pa še Klement sam nam bo iz Shakespeara po Jančarju prešel iz megle:

*Lopato, rovnico zdaj v dlan,
zdaj treba bo kopati:
globok bo stan, lepo poslan,
da gost bo mogel spati.*

Stanko Klinar

OD MILITARIZMA K SOCIALIZMU

Ko smo se letos vračali iz Čilenske Patagonije, smo se za en dan ustavili v čilenskem glavnem mestu Santiago. Vsi vemo, da vlada v tej latinskoameriški državi vojaška diktatura — kar pa je tudi več ali manj vse, kar vemo o njej.

V glavnem mestu smo med drugim obiskali vojaško geografski inštitut, saj smo v narodnem parku Paine zvedeli, da je mogoče tam brez težav kupiti aerofotoposnetke, tudi za skupino Paine. Iz takih posnetkov je mogoče s posebnim instrumentom »stereoskopom«, ki omogoča globinsko zaznavanje, precej natančno opraviti posamezne meritve sten in gorā.

Res ni bilo nobenih težav. Uradnik nas je prijazno sprejel (čeprav smo bili tujci, vrh vsega pa še iz »komunistične dežele«) in nam dal katalog, da si iz njega izberemo želene posnetke. Na žalost pa ravnno iskanih posnetkov tisti dan ni bilo na voljo in bi morali počakati do naslednjega dne, kar pa nam ni bilo mogoče. Lahko bi nam jih poslali tudi v Jugoslavijo, vendar pa bi bila cena v tem primeru že nesprejemljiva za naš žep (sami posnetki so tam razmeroma zelo poceni, le dva ameriška dolarja vsak).

Precej nenavadno za militaristično državo, mar ne?

In kako je s podobnimi zadevami pri nas?